

BORZIJANCI IN DE- NARNI MEŠETARJI PLEŠEJO VESELJA.

DELNICE OLJNIH PODJETIJ SO PRINESELE MILJONE.

Špekulantje in kapitalisti so izredno pomnožili svoja premoženja, ne da bi jim bilo treba potopiti ene znojne kaplje.

New York, N. Y. — V Wall Streetu se je naselilo veselje. Kapitalisti, denarni mešetarji in borzijanci, ki pripadajo k Standard Oil skupini, si manejo rado-ati roke in popladi jih srbe, da samaga veselja zaplešejo kankan.

Delnice, naložene v oljnih podjetjih so izredno visoko poskočile v vrednosti. Lastniki so obogateli za milijone in milijone dolarjev, ne da bi jim bilo treba izvršiti kakšno naporno duševno ali telesno delo. Duševno in telesno so delali drugi, vrednost delnice je pa narasla.

Predvčerajšnjim so pokazale delnice Standard Oil kompanije v New Jerseyju, da se je njih vrednost povečala za \$255,000,000. Vrednost delnice Standard Oil družbe v New Yorku se je povečala za \$275,000,000 nad najnižjo vrednostjo v letu. Vrednost delnice Standard Oil kompanije v Indiani je narasla za \$150,000,000, vrednost Standard Oil kompanije v Kaliforniji pa za \$140,000,000.

Oljni trust je bil razpuščen v letu 1911. Vrednost delnic ni prišla padati, ampak se je pričela množiti, tako da se je vrednost vseh drugih pet in trideset enot povečala v teh letih za tri milijarde dolarjev. Od tega časa so razne enote razdelile dividende v gotovini v ogromni vaoti ene milijarde dolarjev, vrednost delnic se je pa v tem času povišala še za eno milijardo dolarjev.

Ob času razpusta oljnega trusta so govorili, da Rockefeller lastuje trideset odstotkov delnic. Ako stari John ni razdelil teh delnic med svoje sorodnike, tedaj se je njegovo premoženje v enajst letih pomnožilo približno za eno milijardo dolarjev. Samo v tem letu je naraslo za približno štiri sto milijonov dolarjev.

To osredotočenje premoženja se ni izvršilo, ker so mogoče Rockefeller in drugi oljni magnati slabi ljudje. Ampak to centralizacijo premoženja je povzročil sedanjí gospodarski sistem. Ta centralizacija premoženja je podučljiva, ker pokazuje, da se trudi ne morejo ubiti, dokler postoji sedanjí gospodarski sistem.

Oljni trust je bil pred enajst leti razpuščen. V teku teh let se je pa vrednost pomnožila za tri milijarde dolarjev. Tako izgleda ubijanje trustov.

PRIDELEK NA PREDIVU V MEHIKI NI VELIK.

Washington, D. C. — Mehika država Yucatan je uvedla zadržno metodo za pridelovanje prediva, ki seveda ni všeč trustu za izdelovanje poljskih strojev. Trgovski departament poroča, da letos ne bo pridelek prediva velik, ker je malo deževalo v Yucatanu.

Temu dostavlja trgovski departament, da je kljub temu položaj dober z gospodarskega stališča, ker se bo trg zaradi slabega pridelka sam izravnal. Prihoda bo tukaj, da se proda predivo, ki se ni moglo prodati v prejšnjih letih zaradi izredno dobre letine.

300 POLICAJEV UBITIH RADI PROHIBICIJ.

Washington, D. C. — Uradniki za uveljavljanje prohibicije poročajo, da je bilo preteklo leto ubitih 300 detektivov, šerifov in drugih policijskih uradnikov, ki uveljavljajo prohibicijo. Največ je bilo ubitih na meji in obrežju, kjer so večni boji a tihotapci opojnih pijač.

VREME.

Chicago in okolice: V petek jasno in hladno. Lahki severno-zapadni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 64, najnižja 54. Sončne žabe ob 5:58, zaide ob 5:16.

ŽIVILA V AMERIKI SO VEDNO POLOVICO DRAŽ- JA KOT SO BILA PRED VOJNO.

Washington, D. C. — (Federated Press.) — Cene živilom v Združenih državah so se zmirom 21 do 49 odstotkov višje, kakor so bile pred vojno. V zadnjih tridesetih dneh so cene celo narasle od enega do treh odstotkov v dvajsetih mestih. Cene v septembru so bile v primeri z onimi leta 1913 višje v Richmondu za 49 odstotkov, v Washingtonu 48, Buffalu 46, New Yorku 45, Chicagu, Baltimoru in Detroitu 44, Serantonu 43, Charlestonu, Fall Riverju in New Havenu 41, Manchesteru, Milwaukeeju in St. Louisu 40, Atlanti, Philadelphiji in Pittsburghu 39, Minneapolisu 38, Omahi 37, Kansas Cityju in Little Rocku 34, Indianapolisu 33, Denverju 26 in v Salt Lake Cityju 21 odstotkov.

NOVA, ZELO DOBRA AMERIŠKA IDEJA!

Trgovska zbornica v New Yorku priporoča pralne odtise in identifične karte za vse.

JAKO DEMOKRATIČNA IDEJA!

New York, N. Y. — (Federated Press.) — Trgovska zbornica v državi New York je velika ljubiteljica demokracije in ameriških idealov, toda njen izvrševalni odbor ima to napako, da stika okrog drugih narodov po svetu za dobri mi zgledi, s katerimi bi utrdili ameriško ustavo. Najmočnejši stebri kaiseristične Nemčije in caristične Rusije menda še nima-jo dovolj privlačnosti za newyorško trgovsko zbornico, da bi jih adoptirala za protekeje ameriške svobode. Napolned si je ta organizacija velikega businessa izmislila nekaj, na kar se nista kajzer, ne car v njunih najbolj delirirnih vizijah upala niti mililiti.

Načrt trgovske zbornice je, da si morajo vsi prebivalci Združenih držav, državljani in nedržavlani, dati odtisnit prste in da morajo nositi pri sebi identifi-kacijski list, to je izkaznico, kdo da so, kje stanujejo itd.

Edina država, ki je doslej v mirnem času silila svoje podanike (podanike, ne državljane), da so imeli identifi-kacijske listke, je bila carska Rusija, toda ruski podaniki, ki so morali imeti te listke, so bile samo prostitutke. Dotični listki so imeli ime "žolti listki". Dali je slavna newyorška trgovska zbornica dobila svojo idejo iz tega vira, ni še znano.

Trgovski zborničarji modruje-jo, da bi ta srečna ideja zelo zmanjšala število zločincev in volilnih sleparjev. Toda kaj pravza-prav hoče zbornica, je jasno iz enega samega kratkega odstavka v njenem poročilu, ki se glasi: "Zakon obveznih prstnih odtisov in sistema identifi-kacije je najbolj prijel nevarne inozemce, ki pridejo v Ameriko z namenom, da širijo nezadovoljnost in puntarske ideje med neasimiliranimi ele-menti našega prebivalstva".

Izvrševalni odbor trgovske zbor-nice se menda zaveda, da se ta velika ameriška, demokratična ideja ne sme kar tebičmeniniš usiliti ljudem, zato svetuje, da se odtiskavanje prstov uvede sprva prostovoljno, mpetem pa morajo gospodje veliki podjetniki, tovar-narji in bankirji, ki tvorijo trgov-ske zbornice po deželi, iti takoj na delo in "podučiti" ljudstvo o potrebi, da postane ta prekorist-na ideja splošna in obvezna kakor davek.

Upati je, da ne bo ameriško ljudstvo nikdar sprejelo tega po-nižanja.

EINSTEIN PREIZKUSI SAM SVOJO TEORIJU.

Los Angeles, Cal. — Profesor B. R. Baumgardt naznanja, da pride prihodnje leto Einstein v Kalifornijo, da ob času solnčnega mrka preizkusi teorijo o relativnosti. Sólnčni mrk se pojavi v pri-hodnjem letu na 12. septembra. Opazovanje se bo vršilo na otoku Santa Catalina.

REKLAMNI BOBEN REPUBLICANSKE STRANKE POJE.

ZA DELAVCE PRIHAJA RAJ, IZJAVLJAJO STAROGAR- NIKI.

S takimi in enakimi frazami love delavske glasove.

Washington, D. C. (Federated Press. Paul Hanna). — Ali ste se ališali, da ometati zaslužijo po pet in dvajset dolarjev na dan, ko i-mamo Hardingovo administra-cijo?

Ali ne veste, da so časi dobri in delavce je tako težko dobiti, da se morajo podjetniki kar puliti zanje, da jih potegnajo iz ene in-dustrije v drugo?

Mora že biti tako, saj je tako tiskano v časnikih. In če je vse resnica, bo imela republikanska stranka koristi od tega pri volitvah v novembru.

Zdi se, da se v New Yorku na-haja glavni stan za izdajanje teh veselih vesti, iz katerega odhaja-jo kot izredne brzojavke v rasne dnevnike. Edini vir, ki se navaja za verjetnost teh vesti, je v tem, da so bile brzojavno sporočene. Ali so bile te vesti naslovljene na Narodni republikanski komitej po republikanskih državnih vodi-teljih? Well, to je naravno vprašanje.

Glede ometačev se glasi new-yorška brzojavka, ki je bila ti-skana v Washingtonu: "V ne-kem slučaju so plačali delavcem z ometašo po dvanajst dolarjev red-ne mezd na dan in poleg so prejeli še po deset dolarjev na dan nagrade, ker so ostali na dela. Česurno dele z dvojno mazo je podvojilo poneskod ta zaslužek."

Tesarski delavci imajo izredno dobre čase. Saj tako poročajo re-publikanski časnikarski agentje: "Tesarski delavci, vodovodni monterji, cementni delavci, zidar-ji in električarji so bres dela, a prejema-jo mezd, da tako stavbe-niki obdržijo svoje delavne moči skupaj."

Izjemo dela le tvrdka Stone & Webster, ki ponuja navadnim delavcem v New Yorku petdeset centov na uro. Mezda za druge delavce ni navedena v teh razve-seljivih brzojavkah, izjema je le za ometače.

Ali to niso edine razveseljive vesti. Tako čitamo, da pada sta-narina, da se stroški za kurjavo in razsvetljavo znižujejo, na vidi-ku so nagrade za delavce in čez-urno delo.

Neka druga legenda pripovedu-je, da so postala v nekaterih kra-jih na antracitem polju tla zelo vroča za delavske agente, ki so skušali antracitne rudarje poteg-niti za sabo k pečem za kok v Connellavillu. Neki agent, ki je odpeljal dve sto delavcev je ko-mal ušel razkašenim premogovniškim podjetnikom.

V Michiganu in Minnesoti po-nujajo rokodelcem in navadnim delavcem v bakrenih rudnikih, prijetna stanovanja in zelo ugod-ne razmere, ako žele delati v ru-darskih mestih, pripoveduje neka druga taka vest.

Rudarje v Buttu tolažijo v vesti-mi, da zahtevajo poljske delavce in oljne delavce na severju in za-padu.

Ravno tako rajske razmere pre-vidujejo v bakrenih rudnikih v Utahu, zlatih in srebrnih rudnikih v Coeur d'Alenu in v Kaliforniji. Rudniški podjetniki in lastniki tovarn in plavčev v Arizoni pa i-ščejo delavce v Mehiki.

Tako se sila javnosti, kako do-bre čase imamo in kako strašno visoke mezde prejema-jo delavci. Republikanski časnikarski agent-je s ponosom povdarjajo, da se podjetniki kvasajo med seboj, po-nižni delavci pa pobirajo drobič, ki podjetnikom pri tem kavsu pa-da iz njih žepov.

Delavci, ki imajo res delo, ima-jo seveda druge izkušnje o delav-ski mezdi in delavskih razmerah. Ali srednji stan verjame, kar čita in vidi bo v republikanski stranki dobrotnico, ki je razila prosperiteto prek dežele.

Naročite se in širite svoje gla-silo "Prosveta".

VELIKA VOLILNA KAMPA- NJA DELAVCEV IN FAR- MARJEV V WASHING- TONU.

Seattle, Wash. — (Federated Press.) — Delavske vrste v državi Washington so se v letošnji volilni kampanji strmile pod zastavo farmarske-delavske stranke, kate-ra je pred dvema letoma dobila 100,000 glasov v tej državi. Jas. A. Duncan, tajnik delavskega sveta v Seattleju, je kandidat za zveznega senatorja. Stranka ima kan-didate v vseh kongresnih in legi-slaturnih okrožjih in zanje agitirajo strokovne unije in napredne farmarske organizacije. John C. Kennedy, bivši socialistični aldermen v Chicagu, vodi kampanjo. "Daily Union Record" v Seattleju dela močno agitacijo za stranko. Socialisti v Washingtonu niso po-stavili svojih kandidatov v svrhu, da se ne cepi politična fronta de-lavcev in farmerjev.

OPOZICIJA PROTI KU- KLUKSOVCEM NARASČA.

ONEM ŽUPANOV NA VEHUDU SE JE IZNEKLO PROTI TEJ ORGANIZACIJI.

Dovolili ne bodo obdržati ku-kluksovskih shodov.

Boston, Mass. — Na vzhodu so pričeli spoznavati nevarnost, ki tiči v kukluskovstvu in pojavila se je opozicija proti tem vitezm moderne av. Feme. Osem župan-ov se je izjavilo, da nastopijo odločno proti kukluskovstvu in da prepovejo obdrževanje shodov v mestih, katerim županujejo. "Ako Klan poskuša ustanoviti podružnico v tem mestu, jo bodo meščani brnili iz mesta", je rekel Golden, župan v Woburnu.

Sullivan, župan v Salemu, je sporočil časnikarjem, da ne bo do-volil obdržati kukluskovskih shodov v mestu.

"Mi ne maramo Klana in njego-vih dejanj v tem mestu", je izrekel Childs, župan v Newtownu.

"Noben organizaciji, ki nasto-pa tako proti zakonu, miru in re-du, ne bo dovoljeno obdržati shodov v Medfordu", je rekel Haynes, župan tega mesta.

Župani Mahoney v Lawrenceu, Keith v Brecktonu in McPhetres v Lynnu so napravili podobne iz-jave.

Brown, župan v Lowellu, je pa dejal, da bodo vsakega člana te zavrne organizacije, ki pokake svojo glavo v mestu, pognali iz mesta.

TOVARNI AVTOMOBIL SE JE PREKUCNIL.

Naložen je bil s ukradenim žganjem.

Chicago, Ill. — Policijska po-staja na Maxwellovi ulici je pre-jela obvestila, da tatovi praznijo Dowlingovo skladišče žganja. Ta-koj so se odpeljali z avtomobilom na lice mesta. Ko so dospeli do Dowlingovega skladišča, ni bilo sledi o tatovih. Nekaj minut ka-sneje je bila policija zopet obve-ščena, da leži na vogalu Osmajste ulice in Laffinove ceste pre-kučen tovorni avtomobil, pa-santje pa pridno nosijo žganje proč. Zopet je bil poslan odde-lek policije, ki je videl, kako ljud-je nosijo proč žganje. Policija je napravila kmalu red, a obenem je dognala, da je izginila tudi po-lovica žganja.

MOTORISTA MORATA V JEČO.

Madison, Wis. — Glenway Ma-xon, Jr., bogatin iz Milwaukeeja, bo moral sedeti pet let, ker je v pijanosti povozil z avtomobilom nekega pasanta. Njegov advokat-je so se trudili, da mu pribere prostost. Najvišje sodišče je od-ložilo proti njemu.

Judson Montgomery je bil ob-sojen na štirinajst let ječe, ker je s svojim avtomobilom ubil tri osebe, ko so šakale, da vstopijo na voz ulične keleznice.

KOMPROMIS MED TURKI IN ENTENTO PODPISAN.

Kemalisti, Grki in zavezniki podpisali premirje v Mudi-niji. Zdi se, da je nevarnost vojne, ki je visela nad Evropo, zdaj odvrnjena. Grška armada mora za-pustiti Tracijo v petnajstih dneh in trideset dni po-zneje jo zasedejo turške čete. Zavezniki so rantsgnili nevtralnó ceno na evropski strani Carigrada, tako da kontrolirajo dardanelsko in bosporsko ožino ter cesto v Tracijo.

London, 11. okt. — Zavezniki so danes formalno obvestili Grško, da njihovi pogoji glede Tracie postanejo veljavni v petek in grška vlada mora takoj pričeti s izpraznjevanjem dežele vzhodno od reke Marice.

Mudanija, Turčija, 11. okt. — Premirje med Turki in Grki je bilo podpisano sinoči ob enajstih. Pogodbo premirja so podpisali tudi delegatje Anglije, Francije in Italije. Pogodba stopi v veljavo tri dni po podpisanju.

S podpisanjem premirja je od-vrnjena vojna med Anglijo in Turčijo, v katero bi bila nedvom-no zapletena vsa Evropa. Angor-ska vlada je odgovorila, da se strinja s pogoji in izmet paša je bil pooblaščen, da jih podpiše.

Premirovna pogodba vsebuje sledeče točke:

1. Grške čete izpraznijo vzhod-no Tracijo do reke Marice v pet-najstih dneh.

2. Grški civilni oblastniki in žandarji morajo zapustiti deželo čimprej mogoče.

3. Grške oblasti imajo oddati deželo zaveznikom in ti jo torda-še tisti dan turkum nacionalistom.

4. Predaja v vsej vzhodni Tra-ciji se mora izvršiti najkasneje v tridesetih dneh po izpraznitvi.

5. Turške civilne oblasti, ki pre-vzamejo Tracijo v svojo področje, morajo imeti toliko žandarjev kolikor je potrebno za vzdrževa-nje reda. Turki sami odložijo o številu policajev in njih častni-kov.

6. Izpraznitev vzhodne Tracie in sprememba civilne administra-cije se ima izvršiti pod direkci-jo medzaveznikiš misli.

7. Zavezniški kontigenti oku-pirajo vzhodno Tracijo v svrhu vzdrževanja reda in miru v deželi, ko jo izpraznijo grške čete in dokler je ne zasede turška arma-da.

8. Medzaveznikiš mislija in vo-jakiš kontigenti zapuste Tracijo po tridesetih dneh od dneva, ko jo Grki izpraznijo.

9. Vse čete angorske vlade čim najhitreje zapusti ozemlje, ki je pod okupacijo zavezniških čet. V okolicišna Čanaka in Izmda se ustanovita novi nevtralni coní; meje novih con določi posebna mešana komisija, v kateri ima biti po eden častnik vsake zavezniške države in eden angorske vlade.

10. V carigradski polotočki coni se zavezniška okupacija razširi od točke ob Črnem morju vzhodno sedem kilometrov proti Podemi in nato do Strandže, Murteklija, Kihtagluja, Sireklija, Kare, Sinan Čiftlika, Kadikvoja, Jenidže, Fla-dije Čiftlika in Kalikratije.

11. Zavezniška okupacijska cona na polotoku Galipoli uklu-čuje vse dele polotoka južno od Bahle in Bulara.

12. Angorska vlada mora spo-štovati vse te cone, dokler jih za-vezniške čete ne izpraznijo.

13. Angorska vlada se zaveže, da ne bo transportirala vojakih čet v Tracijo, predno bo ratificirana mirovna pogodba.

14. Pogodba premirja postane veljavna čez tri dni po podpisa-nju.

Predno je bila pogodba podpi-sana, je general Harrington pre-daval izmetu paši o moči angleške bojne mornarice in armade. Re-kel je, da bodo turški nacionalisti imeli v Angliji močnega sovražni-ka, ako se odločijo za vojno; če se pa odločijo za mir, dobili bodo vseeno, kar zahtevajo.

Harrington je tudi odredil, da se je angleška drednatka "Iron Duke", ki je prepeljavala angle-ško delegacijo iz Carigrada v Mu-danijo in obratno, usidrala na takem prostoru, da jo je izmet po nove vojne.

VELIKA POTRTOST GRŠKIH DIKTATORJEV.

400,000 Grkov se pripravlja na bag in Tracijo, ki je izgubljena za Grčijo.

NOVA VETAJA UGROŽA ATENO.

Atene, 11. okt. — Nova grška vlada, obstoječa iz vojaških in mornariških poveljnikov in po-tianjena ob zid, ko je Anglija obr-nila hrbet Grkom in pristala na zahtevo Kemala, da morajo Turki dobiti Tracijo nazaj, se je udala v "bojke volje" in sprejela pogoje premirja.

Velika potrtost vlada v Atenah in na nekaterih javnih področjih so razosabili črne zastave v znak žalovanja za izgubljeno Tracijo; listi so prinesli vest o kapitulaciji v črnem okvirju.

Vlada je oklicala obsedno sta-nje v Atenah, Solunu in nekaterih drugih mestih, ko so pričeli rojalisti, pristajši Konstantina, protis-tati proti sprejemu premirovni-pogovora in pozivati vojake v novo vstajo in korakanje v Tra-cijo, ki se ima braniti od sadnje kaplje krvi. V Atenah je mir. Močne vojaške patrulje nsprene-homa korakajo po ulicah in stra-žijo javna poslopja.

Odrin, Tracija, 11. okt. — V vzhodni Traciji je nastala velika panika med grškimi prebivalci, ko so izvedeli, da bodo Turki v 48. dneh zopet gospodarji dežela. Grki se pripravljajo na bag, na splošno izselitev.

"Kam bom vodil 400,000 begun-cev?" je vprašal Ksenofon Des-oev, civilni governor Tracie, ko je prejel vest, da se je grška vla-da podala. Nato je dodal: "Take velike katastrofe ni Grška v vsej svoji dolgi zgodovini doživela ka-kor je ta."

PODJETNIKI PRIPOROČAJO PRIZNANJE RUSIJE.

Chicago, Ill. — List "Manufac-turers News", ki govori za pod-jetnike v Illinoisu, pravi, da je ruska forma vlade ameriška, če-prav je podobna primitivni vlad-ni formi v novoangleških koloni-jah.

List nadaljuje, da ni tako sla-ba reč, ako se prizna sovjetska vlada, kot mislijo nekateri ljud-je. List naglašja, da je nespmet-no nadaljevati mehiško politiko bivšega predsednika Wilsona ali politiko tajnika Hughesa, po ka-teri naj se ne prizna vlada, dok-ler ni taka, kot jo zahteva ame-riška vladna mera. Združene de-lave ne morejo spreobrniti Rusi-je, ravno tako ne morejo uravna-ti sveta.

"BISMARCK" SE JE VRNIL V CHICAGO!

Chicago, Ill. — (Fed. Press.) — "Vojna je končana in Bismarek je spet tu! Demokracija je rešena in mezde gredo zopet dol!" Tako je dejal sprevodnik na Randolph St. kari, ko se je ozri na mali nemški hotel, ki je zadnjih pet let nosil ime "Randolph". Pred voj-no je bil znan pod imenom "Bis-marek" in zdaj ima spet staro ime.

paša videl kadarkoli je pogledal skozi okno. Oder je bil torej do-bro pripravljen za igro "moralne-pa pritiska", tako da bo Lloyd George lahko rekel, da je prišilil Turke na mir in obvaroval Euro-po nove vojne.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Narodnina: Zedinjena država (Ivan Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 na tri mesece, in na inozemstvo \$8.00.

Naslov na vas, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2557-58 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oglepuju n. pr. (Okt. 31-22) poleg valiga imena na naslova pomeni da vam je s tem davcom/potiskar naravnina. Ponovite je pravilno, da se vam ne ustavi list.

KAKO REŠUJEJO REPUBLIKANSKO STRANKO V KANSASU!

Governor Allen in njegovi pripadniki se zdaj trudijo, da rešijo republikansko stranko poraza pri volitvah v novembru. Tega ne nameravajo izvršiti na ta način, da izdelajo boljši politični in gospodarski program od drugih političnih strank, ampak njih metoda je bolj enostavna. Takih metod se poslužujejo demagogije, kajti njih metoda je, napraviti razdor med farmerji in delavci, dasi ravno privatni velebizniški interesi enako izkoriščajo farmerje in delavce.

Allen se poslužuje približno tele govorance:

"Večkrat sem se začuden vpraševal, kaj bi se zgodilo, ako bi dvanaest tisoč farmerjev v Združenih državah ustvarilo močno zvezo pod vodstvom velikega voditelja in bi rekli, da ne delajo, dokler ne povečajo dohodkov od svoje delovne moči za petdeset odstotkov, dobe šesturnega delavnika in prost popoldan v soboto. Ako se kaj takega zgodi, bi ne bilo mesa in moke za železničarje in rudarje. Ako bi farmerji izvršili kaj takega, bi jih vsi obojali kot divjake..."

Allen s takimi govorancami pokazuje, da prav malo ve, kaj se godi v Združenih državah. Še ni minilo toliko let, da bi se Allen ne mogel spominjati, da so farmerji v okolici Chicaga zastavljali in niso hoteli dovažati mleka v mesto, dokler jim mlekariki privatni interesi niso plačali cene za mleko, ki so jo zahtevali.

Pri takih govorancih pozabi Allen tudi povedati, ako bi farmerji res zahtevali, da bi ne bilo tudi zanj in njegove pripadnike mesa in pšenične moke in ne samo za železničarje in rudarje.

Intelligentni farmerji v Kansasu seveda ne verjamejo otrobam, ki jih veže Allen na svojih političnih shodih, kajti jasno jim je, da delavci ne diktirajo cen, po katerih morajo farmerji prodajati svoje produkte, ampak da tisti gospodje, ki narekavajo cene za farmerske produkte, sede v Wall Streetu, in da nekateri izmed njih še ne vedo, kako izgledajo plug, brana, osipalnik ali drugo poljako orodje.

Zelo trda mora prestiti starogardnim republikanskim političarjem v Kansasu, kadar se v političnem boju poslužujejo take demagogične metode.

KAJ BO SEDAJ?

Iz Jacksona, Cal., poročajo, da je državni pravdnik okraja, v katerem se nahaja zlati rudnik Argonaut, podal izjavo, v kateri jasno pokazuje, da so ravnatelji družbe, ki lastuje rudnik, zakrivilo strašno katastrofo, pri kateri je 47 rudarjev izgubilo življenje.

Državni pravdnik konstatira, da v rudniku ni bilo potrebnega gasilnega orodja. Ako bi bil rudnik opremljen s potrebnim gasilnim orodjem, tedaj bi bilo mogoče pogasiti ogenj.

Glavni jamič je bil zelo suh in v njem je bilo veliko gorljivega materiala.

V Muldoonovem hodniku so se nabrali plini in če bi bil mogoče tudi beg iz rudnika, je zelo dvomljivo, da bi novi uslužbenci našli izhod iz rudnika. Ker veliko rudarjev ni znalo čitati angleščine, niso kajpiti imeli zanje vrednosti.

Jasno je torej povedano, kdo je zakrivil nesrečo v rudniku. Že dokazi, ki jih navaja državni pravdnik, so tako prepričevalni, kdo je zakrivil nesrečo, da je nepotrebnost izpraševati, kdo je krivec.

In kaj se bo zdaj zgodilo. Ali pridejo mogoče zdaj krivci pred sodišče zaradi uboja?

Ej, zgodilo se bo to, kar smo doživeli ob času drugih takih katastrof. Ubili rudarji so bili siromašni ljudje. To niso bili milijonarji, ampak ljudje, ki so morali vsaki dan tvegati globoko doli pod zemljo svoje zdrave ude — svoje življenje, da so zaslužili kosček kruha. Poleg so bili še tujezemci.

Ako bi se delavci zavedali, kako velike vrednosti je zanje volilni listek in bi se ga tudi pravilno poslužili na volilni dan, bi take katastrofe s takim strašnim učinkom postale zelo redke prikazen. Dokler bo delavstvo glasovalo za kandidate, katere jim priporočajo profesionalni političarji starih strank, mesto da oddajo svoje glasove kandidatom socialistične stranke, bomo še vpraševali ob času takih nezdod, kaj se zgodi s krivci.

SLIKE IZ NASELBIN.

Hartshorne, Okla. — Dasi so v Prosveti dopisi iz najrazličnejših krajev Združenih držav, iz naše nasebine, vendar še nismo videli nobenega. Zato naj jaz malo opišem našo nasebino.

Mesto Hartshorne šteje kakih 5,000 prebivalcev. Tod skoro vodi proga Rock Island železnice, ki ima tu tri premostitve, katerih dva obratujeta, tretjega pa bodo odprli v par dneh. Delo bi se moralo dobiti, a zagotovo ne vem, ker ljudje pritiskajo sem iz vseh krajev, nadejajo se, da bodo gotovo tu dobili stalno delo, ker lastuje jame železniška družba in tako ne primanjkuje železniških vozov.

Delo tu je precej težko, kar tudi mislim, da je vzrok, da ni naših rojakov toliko tu nastanjenih. Reči pa moram, da sem še delal v slabšem kraju in tudi manj zaslužil kakor pa tukaj.

Rojake v tujaknjem okrožju organizacije U. M. W. of A. bi opozoril na prihodnje volitve. Takrat se jim bo nudila prilika, da z glasovnico poveže svoje mnenje glede dosedanjih distriktnih uradnikov, ki so se tako pridno trudili na zadnji konvenciji v Moskvi, da bi pokopali edini delavski list na jugozapadu, "Oklahoma Leaderja", ter pripravili unijo ob \$25,000. Izčrpali so obrambni in penzijski sklad, da morajo sedaj starčki čakati na ono horno penzijo.

Izrasli so se, da se glasove inozemcev lahko dobi za par kozarcev "močnega", s čemer se pokazali, koliko vedo o inozemcih in kako jih spoštujejo.

Za državne volitve se tudi že sedaj bje huj boj. Za governorja imamo dva kandidata, in sicer podpira enega trgovska zbornica, drugega pa delavska stranka. Kandidat delavske stranke je J. C. Walton, sedanjí župan v Oklahoma Cityju in član unije, oz. bratovščine železniških strojevodij. Delavci ne pozabite na svoje kandidata, ki gotovo ne more biti slabši od onega, ki zastopa velike interese.

Posrdiv vsem zavednim delavcem, stavarjem pa uspeh. — Anton Pechar.

Nekdanji in današnji "čudeži".

"Streljanje duhov."

Leta 1856. je Robert Houdin glavni francoski čarovnik, bil poslan v Alžirjo na šumno odposlanstvo, na kakršno gotovo še ni nihče šel. Pohodi Arabcev v divjih alžirskih pokrajinah so bili naperjeni proti francoski nadvladi in se spreminjali v pravi rebeljon po celi deželi, kar so hja-ve povzročili marabotje ali alžirski svečeniški. Ti močje, v katere je verovalo prebivalstvo, da imajo nadnaravno moč, so pregovorili sinove pustinj, da se zopostavijo proti francoski oblasti. O sebi so trdili, da imajo več moči, kakor vsa oborožena francoska armada. Vsa vstaja onega leta ni bila drugača kot nekako hujakanje ljudi od strani "čarovnikov."

Francoska vlada je prišla do zaključka, da bi uporne Alžire prav lahko premagal Francoz, ki ima nekako "nadnaravno" moč, in sicer silnejšo kot alžirski svečeniški, marabotje. Na ta način bi preprečili rebeljon in neprestani napadi na francoske čete bi prenehali. Vlada je najela nekega Roberta Houdina, o katerem je šel glas radi "čarovništva", da bo začel domačine v Alžirju. Z namenom, da bi marabotje ne izvedeli o odposlanstvu Houdina po francoski vladi, je šel "čarovnik" v Alžirjo tajno. Vlada je hitro poskrbel, da je po celi deželi šel glas o "nadnaravni" moči francoskega čarovnika in nekoč je bilo pozvani večje število arabskih voditeljev, ki so bili ob enem marabotje, da bodo videli "čudodelnika" in se prepričali o njegovi premoči.

Silni so bili marabotje v svojih "čudežih", toda kar je napravil Houdin, jih je presenetilo. Prvo je Houdin vse proučil, kako so glavni "čudeži" marabotov in delal je priprave. Marabotje so trdili, da morejo začarati kroglo iz puške, da je neranjiva, ali tega niso hoteli na sebi niti na komu drugemu nikdar potkusiti. Pri zadržanju krogel, izstreljenih iz pušk so trdili, da jim pomagajo duhovi.

Pri predstavah je Houdin pokazoval neko goljufijo, s kroglijami, izstreljenimi iz pušk. Imel je posebne vrste krogelj, ki so po mešal med drugo in jo nabasal v puško. Dal je puško marabotu, da je na njega ustrelil, a nič se mu ni pripetilo. Izstreljeno kroglo je imel v svojih ustih med zobmi. Na da bi se mu drugače kaj pripetilo. Uspeh Houdina je bil že jako velik in marabotje so ga takoj smatrali, da je v "čudodelnosti" enak njim.

Houdinovo ime je zaslovelo povsod, da se je tako odpravil po deželi v nasebine šejkov ter med divje beduine ter pokazoval svoje "čudeže". Začel je pokazovati svoje "streljanje duhov", s čemer je dobil v obeh viraških domačinov tako moč, da je kmalu odklenalo slavi marabotov.

Ko je Houdin dospel v veliko alžirsko selo, je videl, kako je šel glas o njegovi moči daleč pred njim in sprejeli so ga kot človeka, ki je neranjiv pred kroglijami, kar je povzročilo veliko zanimanje in množice so ga pričakovale. V vasi je prvo poklical pred se vse boljše osebnosti in jim povedal, da ima čarobno puško, s katero bo lahko postreljal vse hudobne duhove v selu. Marabotje so bili že jezni nanj, ko so videli, kako zatemneva njihova slava pred tujim čarovnikom, a kaj so hoteli, če pa mu kroglja iz puške ne napravi nič žalega. Samo prišli so k njegovim predstavam "čarovniški" in strmeli.

Postavili so se šeiki in marabotje ob nizki steni in pričakovali, kako bo Houdin streljal hudobnega duha. Houdin pa je slovesno in previdno nabasal svojo puško, nekaj mrmral sam pri sebi, potem pa nenadoma zaklical, da je navzoč hudobni duh. "Duh", je rekel Houdin, "se plaši in sluti nevarnost, zato je ubežal. Brkone se je skril za steno."

Hitro je popadel puško, šel proti steni in trikrat ustrelil. Potem je odložil puško proč in se boječe izrazil napram gledalcem, da se boji, da je duha samo rani. Nato je šel gledat z vaškimi veljaki okoli stene in našel na tleh svežo in še mlačno kri, to je bilo na mestu, kjer je po njegovem zatrdilu stal duh.

Nikdo ne more popisati navdušenja, ki je zavladovalo za francoskega čarovnika med Alžirji po deželi. Slava marabotov je bila pozabljena. Domačini so jih smatrali le še za pritiklavce napram mogočnemu francoskemu čarovniku, ki je lahko zadržal kroglo nanj ustreljeno, je videl duhove, jih znal priklicati iz onega sveta in potem jih streljati, da je tekla kri.

Toda Robert Houdinova zvijača glede streljanja duhov je bila tako enostavna kot so bili enostavni možgani Alžirev, ki so stali kot priče njegovim "čudežem". Naboji, ki jih je izstrelil iz svoje "čudežne" puške, so bili precej veliki. Na zunanjo sicer izgledali, da so iz kovine, notranjščina pa je bila napolnjena z rdečo tekočino, ki se je razlila, ko je kroglja zadela ob kak predmet po izstreljenju. Oni, ki so videli to streljanje, seveda niso opazili nič drugega kot svežo kri na tleh, ki je tekla iz rane "obstreljenega duha."

Zakoni o materinski pokojnini.

XII.

New York, (Jugoslovanski oddelek F. L. I. S.)

TEXAS.

Pravico do podpore imajo matere: vdove.

Pogoji: Ako mati ni v stanju vzdrževati doma in vzdrževati otroka; ako je podpora potrebna, da se prepreči odposlanje otroka v kak javni zavod.

Podpora: Za enega otroka \$12. na mesec; za dva otroka \$18. na mesec; za vsakega nadaljnjega otroka po \$4. na mesec.

Trajanje podpore: County Commissioners moreje po svoji uvidevnosti nstavi podporo.

Uprava: Podpora dovoljuje County Commissioners, kateri preiskujejo vsak slučaj in nadzirajo podpisano družino.

Sredstva: Iz skladov dotične County.

WASHINGTON.

Pravico do podpore imajo matere, katere so potrebne.

Pogoji: Ako mati ni v stanu skrbeti za otroke valed siromaštva, nezadostnega dohodka ali posestva in ako je nesposobna za delo. Pomoč mora biti potrebna, da se družina ne razruši. Mati mora biti umno, navedeno in telesno sposobna za odgojo svojega otroka in otrok mora stanovati z njo.

Starost otroka: Pod 15. letom. Podpora: Za eno dete \$15. na mesec; za vsako nadaljno dete po \$5. na mesec.

Trajanje podpore: Sodišče ima vsak čas pravico zmanjšati ali ustaviti podporo.

Uprava: Juvenile ali Superior Court. Vsak slučaj se poprej preiše in se potem vrši javno zaslišanje.

Sredstva: Iz fondov dotične County.

WISCONSIN.

Pravico do podpore imajo matere: vdove ali zapuščene (vsaj še šest mesecev in sodno postopanje proti možu more biti že v teku); ločene, katerih moške so popolnoma onesposobljeni, katerih moške se nahajajo v državnih zapori (še leto dni stara mati ali stari oče in rodbina, katera se briga za vzdrževanje otrok).

Pogoji: Mati ne sme posedovati nepremičnin razen "homestead", katerega najemnika pa naj ne znaša več kot bi stalo stanovanje; ako ne dobi n nobena druge javne pomoči; ako je pomoč potrebna za čez eno leto.

Podpisana oseba mora biti moralno in telesno sposobna za odgojo otroka; otrok mora živeti doma skupaj z rodbino. Mati sme delati nekoliko ur na teden izven hiše.

Nastanjenost: Mati more stanovati eno leto v dotični County.

Starost otroka: pod 14. letom.

Podpora: Za eno dete \$15 na mesec za vsako nadaljno dete po \$10. na mesec. Največ za eno družino \$40. do \$50. na mesec. (Podpora je lahko tudi večja v izvanrednih slučajih, kjer gre samo za enega otroka.)

Trajanje podpore: Na priporočilo Boarda more sodišče podaljšati podporo za čez eno leto; ima tudi pravico je vsak čas zmanjšati ali ustaviti. Otrok lahko dobi podporo do 16. leta, ako ni sposoben za delo.

Uprava: Juvenile ali County Court izdaja podporo na priporočilo Board-a of Child Welfare. Ta preiskuje vsak slučaj in poroča sodišču. State Board of Control nadzira v imenu države.

Sredstva: Iz fondov države ali County.

Materinščina prebivalstva največjih mest.

Cleveland.

New York, (Jugoslovanski oddelek F. L. I. S.) Uradna statistika na podlagi ljudskega štetja od 1. 1920 jemlje v poštev le materinščino tujerodcev in onih tukaj rojenih Amerikancev, katerih starši (ali vsaj eden izmed staršev) so se rodili v inozemstvu; skratka ozira se le na prvo in drugo generacijo priseljenstva. Tujerodeci so klasificirani po svoji lastni materinščini in njihovi otroci po materinščini svojih staršev. Tujerodeci in njihovi otroci so označeni pod skupnim imenom "foreign white stock."

Prebivalstvo mesta Cleveland znaša 796,841. Od teh je belokožcev (torej izvenzemci črne, Indijance, Kitajce, Japonce in druge) 762,026. Izmed teh poslednjih pa je nič manj kot 540,799 tujerodcev in njihovih tukaj rojenih otrok. Belokožno prebivalstvo mesta Cleveland je po rojstvu približno tako-le razdeljeno; skoraj 28 odst. Amerikancev, katerih starši so se tudi rodili v Združenih državah, 68.41 odst. tukaj rojenih od tujerodnih staršev in 3.12 odst. tujerodcev.

Po narodnosti oziroma materinščini (vedno vtelevi le prvo in drugo generacijo priseljencev) prednjačijo Nemci — 120,744. Na to sledijo Angleži in Irci. Potem zaporedno Poljaki, Čehi, Madžari, Italijani, Židje, Slovaki, Sloveni itd.

Jugoslovancev, katerih materinščina je navedena kot slovenska, oziroma srbo-hrvatska, je po ljudskem štetju od 1. 1920 bilo skupaj 31,237 nasproti 18,075 v 1. 1910, namreč:

Slovenecv: 24,804, od teh 12,378 tujerodcev in 12,426 tukaj rojenih.

Srbo-Hrvatov: 6,433, od teh 4,260 tujerodcev in 2,173 tukaj rojenih.

Vseh Slovanov je bilo v Clevelandu: 187,876.

Chicago.

New York, (Jugoslovanski oddelek F. L. I. S.) Prebivalstvo mesta Chicago znaša po zadnjem ljudskem štetju 2,701,705 ljudi, od katerih je 2,389,169 belokožcev. Od teh je tujerodcev in njihovih

tukaj rojenih otrok nič manj kot 1,946,298. Belokožno prebivalstvo mesta Chicago je torej v razmerju tako-le razdeljeno: skoraj 25 odst. Amerikancev, katerih oba roditelja sta se že rodila v Združenih državah, 44 odst. tukaj rojenih od tujerodnih staršev in 31 odst. tujerodcev. Torej tudi Chicago je precej "foreign city".

Po materinščini — izmed prve in druge generacije priseljencev — prednjačijo Nemci, katerih je 431,340. Na to sledijo Angleži in Irci, potem Poljaki, katerih je 300,000, za njimi Židje, Italijani, Švedi in Čehi.

Jugoslovancev, katerih materinščina je navedena kot srbo-hrvatska oziroma slovenska, je bilo na ljudskem štetju od 1. 1920 vsa skupaj 20,733 nasproti 16,204 v 1. 1910, namreč:

Slovenecv: 7,417, od teh 3,967 tujerodcev in 3,450 tukaj rojenih.

Srbo-Hrvatov 13,316, od teh 8,456 tujerodcev in 4,860 tukaj rojenih.

Vseh Slovanov je bilo v Chicagu: 502,075.

Vseučelišča v Rusiji.

(Poroča Anise, korespondentka F. P.)

Moskva. — Ruska vseučelišča bodo to jesen sprejela 4,000 dijakov. Število slušateljev, ki se želijo vpisati, je letos veliko večje kot je bilo prejšnja leta; civilna vojna, nemiri in druge ovire so sicer sicer mnogo mladeničev od učenja in zdaj že popraviti zamudo. Dalje je med začetniki dosti sinov nove buržoazije, ki se pojavila valed nove gospodarske politike.

Toda vseučelišča naobrazba v Rusiji ni več namenjena samo tistim, ki jo lahko plačajo. Število plačanih prostorov na univerzah je zelo malo, komaj pet do deset odstotkov. Največ dijakov je mladeničev, ki jim pošljejo unije, podružnice komunistične stranke in razne sovjetske institucije. Naobrazba je državna funkcija; država jo plača in izbire ljudi, ki jo prejemajo.

Na prvi univerzi v Moskvi je letos prostora za 2323 začetnikov. Med temi je samo 110 dijakov, ki sami plačajo šolnino, kateri pa morajo narediti zelo strogo skušnjo pred vstopom in le najposlednejši prosilci se prerinejo skozi. Nato je 108 mest za prostovoljce, ki so sinovi delavcev in kmetov, oziroma sirote. Ti tudi tekmujejo pri ispravevanju in najposlednejši imajo prednost. Ostalih 2000 mest je rezerviranih za delavske unije, podružnice komunistične stranke in vladne zavode.

Državni zavodi pošljejo delavce na univerzo v svrhu, da se nauči predmeta, s katerim more koristiti državi. Na primer komisarjat za vnanje zadeve ima v svoji službi nadarjene mladeniče, ki imajo talent za tuje jezike, veselje do zgodovine itd. Mogoče jih zanimajo študije problemov Azije ali zgodovina Kitajske in Japonske. Dotični mladeniči imajo prosto vstop na univerzo, kjer se posveta specijelnim študijam in vrh tega imajo prosto hrano in stanovanje, nekaj denarja za postranske potrebe in so prosti vojaške službe.

Komunistična stranka ne pošilja samo svojih članov, temveč tudi sinove in hčere nadstranarskih delavcev in kmetov na univerze, kjerkoli vidi v mladini nadarjenost in veselje do naobrazbe, ki more koristiti ruski republiki.

FILIPINCI ZAHTEVAJO NEODVISNO REPUBLIKO.

Manila, P. I. — Pri zadnjih volitvah je stranka kolektivistov, katero vodi Manuel Quezon, izvolila največ poslancev v obe postavljalni zbornici. Zdjaj je ta stranka sprejela program, v katerem zahteva popolno neodvisnost in takojšnjo omejitve moči gubernorja, dokler neodvisnost ne postane mero in kri.

Program zahteva ustanovitev Filipinske republike in določa, da imajo Američani prednost v trgovskih zahtevah.

Ali veš, zakaj se tvoj dedek tako rad potepa s drugimi dečki in uganja razne "porednosti"? Odgovor na to in mnoge uganke v obnavljanju otrok najdeš v knjigi "Zakon blagostanje", kateri dobiš pri Knjižarni matič SNF.

Jurkica Agićeva.

Forest.

Hrvaško spisal Ks. Šandor-Gjaleki.
Prevel Fr. Orel.

(Dalje.)

Tudi Jurkici stariši so bivali na gradu. Radmanović je takoj pridržal stotnika, izročil mu nadzorstvo gradske pisarne pod takimi pogoji, da je bil starček preskrbljen. Seveda — očetova in materina žalost za prvorojenka je bila grozna. Takoj bi bil zapustil izvrstno to službo, ako tudi je bila potreba velika, ali misel na bolno hčerko ga je zadržavala. S peklensko muko si je starček-dobričina očital, kako da je mogel le za hip dvomiti o Jurkiciini poštenosti, ter da je bil tako nizek in podel, kakor je ta svojat pazarska. Bivanje v Pazarskih, v tem kraju nesreče njune hčere, bilo je težko, tako njemu, kakor soprogu. Seveda je sedaj vse mesto spremeniло svoje mišljenje in vsakdo je gojil jedino željo, da bi nesrečnico ozdravila. Lisička in njena družba se niso niti smeli prikazati med ljudi.

Opazili so bili, da se je Jurkica jela nekoliko bolj zavedno zanimati za cvetice. Ko so v mestu donali za to in so začele cvetiti vijolice, tedaj je prihajala vsak dan v grad cela vrsta tolskih otrok, ki je donakala za "svojo gospico" cvetja, proseč ob enem, da bi jim dovolili videti jo. Ta želja se jim seveda ni mogla izpolniti; ali prihajali so vendar in se zadovoljevali, da se jim je reklo, da se je Jurkica razveselila njihovega cvetja. In resnično, kazalo je, da jo edino cvetice vzbujajo vsaj deloma k zave-

sti. Seveda so bili taki trenotki zelo kratki. Nato je zopet padala v svoj navadni, težki položaj. Začetkom boleznii so se jej pojavili še nekočkrat besni napadi, kakor prvega večera. A a časom so ti napadi nehali. Minevali so dnevi in dnevi, ki jih je deklet prebivalo v topli otropnosti duha in telesa, celo hraniti so jo morali kakor slabotno dete. V takih trenotkih so se jej počele obraza ispreminjale dvoilično. Sedaj je bila žalostna in solza je rosila za solzo, iz prsi pa so se jej izvijali bolešni vzdihli, da je bila prava kalost poslušati jo. Drugič zopet so ji lica žarela srce in velike blaženosti. Pri tem se je mladenka radostno smehljala in gibala ustnice kakor da se razgovarja s kom. Iz hitrih in tihih, povsem nerazumljivih glasov in šepetanja njenega bi se navsezadnje moglo razbrati neke besede, — besede, ki so bile odsev in jek nesreče in veličastne ljubezni, ki govore o silni sreči srca, ki slikajo čarobne slike užite ljubezni, njenih poljubov in objemov, — besede, ki so skladale v namišljene razgovore med srečno Jurkico in njenim zaročencem Hanihalom.

A on je vsemu temu prisostvoval. Bili so to zanj — posebno začetkoma — mučni in grozni trenotki. Sočutje za ljubljeno deklet, ko jo vidi v takem stanju, paralo mu je dušo. A zopet — koliko lastnih misli, koliko divnih slik dogajališe lastne duše, koliko predstavljenih si želj in nad je bilo, v blodnji te bolne sirote! Saj uprav take slike so se porajale njemu! In vse to bi se bilo lahko zgodilo v resnici, — da, da, — moralo bi se bilo uresničiti! Čutil je ob takih prilikah, da mu preveča dušo neki tajni, globok čut, da mu nekaj šepeta, da ta ljubezen je bila potrebna njegove duši, njenim svrham, njenemu cilju.

Ravno onega jutra je razumel kako Jurkica govori o njem in se razgovarja z njim. Posnel je iz

njenih besed, kako si domišlja, da se nahaja v njegovih družbi, na potovanju nekje — daleč — daleč, da se sprejajeta ob neki moraki obali in se divita veličastnemu razgledu. Od časa do časa je vsliknila veselja na tem uživanju. Vsaka beseda jej je bila krepkejša pod utisom teh njenih občutkov. Hanihal je izšel. Težko mu je bilo poslušati dalje. "Same halucinacije, — ah, a prav tako bi bilo!" — si šepetal v grenki bolesti in srce se mu je trgalo boli, ko mu je duh razkril hrepenenje in želje po oni sanjsvi sliki sreče, a sedaj izgubljeni za vedno. V tem "za vedno izgubljenem trenutku" doždevalo se je, da je trpel največ. Ni ga bolelo toliko, da je nesrečen. Z močjo stoika je prenašal svoj križ in jarem nesreče. A spoznanje tistega tragičnega zakona v Mloveskem življenju, ki nikoli ne povrača ničesar, kar se je enkrat izgubilo, to spoznanje ga je potirilo in obvladalo s težko skrbjo z edinim pomislekom, da tudi tedaj, ako Jurkica ozdravi, ne bo njegova sreča nikoli ista, kakor bi bila brez te nesreče.

Medtem, ko je Hanihal, zatopljen v svoje misli, blodil po parku, je solnčni žarek v sobi nadaljeval se svojo igro. Od roba obleke se je povzpela k grudim, od grudi skakal na obraz. In kakor začaran tolike lepote obseval jej je se svojim sijajem vso glavo.

V prvem trenutku se jej ni veld tega izpremenila ni jedna črtica lica, niti s očmi ni trenila. Pogled jej je bil še vedno jednako vprti v motno daljavo. A oni svetli solnčni žarek se je vpenjal čim više, dospel je tudi do oči; nato si je obrisala s roko potno čelo, privdignila se z vsem gornjim životom, zganila nekoliko ramen, nagnila se a prsi nekoliko naprej, se še enkrat pogladila z roko preko čela in, obrnjena od svetlobe proč, izpregledala.

— Kje sem? — je zaječala slabotnim glasom in vsa začudena. Radovedno se je ozirala po sobi. — Ah, — na njegovem domu! Tako, tako je, — sinoči sem se bila onesvestila, — ah, — gorje — kako strašno je bilo! — in prišla se je za senci a prsti obeh rok.

Zavedla se je. Vzbudil jo je čarobni žarek, ta poslanec onega daljnega — daljnega izvora vse mu stvarjenju, onega silnega ognjišča v vsemiru, — sijajnega solnca, ki se ga poslužuje božja previdnost, da ohranja in živi pojedina bitja, da jim daja spoznavanje in jim kliče, da nad vse je — ljubezen in srce!

Vsa njena žalostna povest se jej je vnovič predočila v duhu. Grozni trenotki so jej bili to, Bog si ga vedi, da ne bi bila padla v prejšnji položaj, da ni med tem časom dosegel oni solnčni žarek razpelo, viseče na steni, ter je obstajalo se sveto avreolo.

Jurkica je vprla svoje oči vanje. V veliki njeni nesreči je po starinskem umetniku krasno izvedeni sveti obraz mučenika z Golgote napravil nanjo poseben vtis; zadelo se jej je, da je oni obraz oživel, a Jurkici je bilo kakor da na sebi občuti oni izmučeni, a zopet ljubezni polni, po žrtvi očišeni in okrepljeni pogled Odrašenikov. Strela se je, nenavadno in čudno jej je bilo povsem jaano, kako malenkostno, nevredno in ničevno je vse v primeri z božjo prikaznijo na Golgoti! Oh, — neizmerne tolažbe je šrpala iz teh misli! — Želja njena, da sledi Njegovemu izgledu, vtrjevala jo je v misli, da jedino tako zadobi zopet duševni mir.

(Konec prihodnjič.)

BABICA.

Obrazi iz življenja na kmetih.

Spisala po češki
BOŽENA NEMCOVA.Poslovenil
FRANCE CEGNAR.

Davno, davno je že, kar sem poslednjikrat gledala mili, mirni obraz, ljubila blede, nabrano lice, srca v modro oko, katero je označevalo toliko dobrote in ljubezni; davno je že, kar so me zadnjikrat blagoslovile stare njene roke! — Zdaj ni več dobre starke! Počiva še davno v hladni zemlji!

Ali meni ona ni umrla! — Njeno obličje se je predivo vtisnilo v mojo dušo, in dokler bodem živa, ostane v njej! — Da sem velika umetnica v alikarstvu, vse drugače bi te oslavila, mila babica! ali ta medli s peresom načrtani obraz — ne vem, ne vem, ustreša li komu!

Pa ti si večkrat rekla: "Na svetlu ni človeka, ki bi ustregel vsem ljudem." Dosti, da se najde le nekoliko čitateljev, ki bodo o tebi s takim veseljem čitali, s kakoršnim jaz pišem.

I.

Babica je imela enega sina in dve hčeri. Prva hči je bivala mnogo let, do moštve, pri rodbini v Beču. Na to je šla mlajša na njeno mesto. Sin, rokovalce, bil je še sam svoj gospodar in prišel je hišo v mestu. Babica je prebivala v pogorski vasi, na šleski meji; živela je zadovoljno v majhni hišici z ostarelo Betiko, ki je bila njena vrstnica in služila je njenim roditeljem.

Ni samovala v svoji hišici; vsi vaščani so ji bili bratje in sestre, ona jim je bila mati in svetovalka, brez nje niso krstili, ne poročili, ne pokopali.

Nenadno je zdaj prišel k babici od prve hčere iz Beča list, v katerem je pisala, da je njen mož stopil v službo k neki knežiji, ki ima velika posestva na Češkem, in sicer le nekoliko milj od pogorake vasi, kjer je prebivala babica. Zdaj se odpravlja tja z rodovino, nje mož pa bode na selu le po leti, ko bode tudi gospa knežinja tam prebivala. Konec lista je pristržno prosila, naj bi se babica za vselej k njim preselila, in živela pri hčeri in unukih, ki se je že vesela. Babica je plakala; ni vedela, kaj bi počela. Njeno srce je hrepenelo k hčeri, in unukom, katerih še poznala ni; stara navada jo je vezala z malo hišico in dobriimi prijatelji. Ali kri ni voda, hrepenenje je zmagalo staro navado, babica se je odločila za preselitev. Hišico z vsem, kar je bilo v njej, izročila je stari Betiki in pristavila: "Ne vem, kako mi bo tam všeč in ali ne umrem tukaj med vami." Ko je nekega dne vozček pred hišo obstal, naložil je najvzornik Vaclav babico pomalano skrinjo, kolovrat, brn katerega ni mogla biti, kočnik, v katerem je bilo četrto čopastih plač, vrečo z dvema pisanimi mačkama, in pa babica, ki je plakala, da predse ni videla. Blagoslov milih prijateljev jo je spremljal na novi dom.

S kakim veseljem so jo pričakovali na Starem beliški! Tako je imenovalo ljudstvo samotno poslopje v prijetni dolini, kjer je zdaj prebivala Prošková gospa, babičina hči. Otroci so tekali vsak hip na cesto gledat, ali še ne gre Vaclav, in pravili so vsakemu, kdor je mimo šel: "Danes pride naša babica!" Sami med seboj pa so vedno povpraševali: "Kaka pa je babica?"

Poznali so več babic; njih podobne so jim bile pred očmi, pa vedeli vendar niso, kateri bi bila njih babica podobna. Poslednjič se približa vozček hiši. "Babica je gre!" razlegalo se je po hiši; gospod Prošek, gospa, Jerica z dojenčkom v naročju, otroci in dva velika psa, Sultan in Grivec, vse je vrelo na večna vrata pozdravljat babico.

Z voza je stopila žena v beli peči, v seleki obleki. Otroci so obstali, vsi trije skupaj, ali od babice niso obrnili oči. Oče ji stiska roko, mati jo s solzami v očeh objemlje, ona pa jo plaka je poljubi na obe lici. Betika ji podaja malega dojenčka; babica se mu smehlja, pravi mu slato dete ter ga prekriža. Potem se je ozrla na druge otroke ter jih klicala s prijetno besedo: "Zlata moja deca, moji ljubčki, kako sem po vas hrepenela!" Ali otroci so pobesili oči in stali, kakor bi bili pri mraženju; stoprav na materin opomin so podali babici cvetoča svojca lica, da jih je poljubila. Ali niso se mogli razbrati! Kako pa, ta babica je bila vaa drugačna od vseh, ki so jih kdaj videli; take babice še svoje žive dni videli niso! Čudno so jo gledali! Kamorkoli je stopila, krog in krog nje so skakali in ogledovali jo od nog do glave.

Čudili so se črnemu kožuhi z dolgimi gubami na hrbtu, nabranemu zelenkastemu rašu, širokemu slecu; všeči jim je bila rudača, a cvetličami preprežena ruta, katero je imela babica na sebi pod belo rute; seli so na tla, da bi mogli dobro videti rudečo rožo na belih nogavicah in črne čevlje. Tonoček je skubil barvane lise na zimnatej torbi, katero je imela babica na roki, in Jožek, starši njegov brat, paaljške je vzdigal babici bel, z rudečimi pasi vtikani predpasnik, ker je otipal pod njim nekaj trdega. Imela je pod njim velik šep. Jožek bi bil tudi rad vedel, kaj je v njem, ali njegova sestra, Barbka, pahnila ga je strani šepetaje mu: "Čakaj, jaz te zatonim, da hočeš babici seči v šep!"

To šepetanje pa je bilo preglasno. — slišalo se je za deveto steno. Babica se je opazila, nehala je govoriti s hčerjo, segla v šep, rekoč: "No, le pogledite, kaj imam tukaj!" In izločila je na krilo molek, star nožek, nekoliko krušnih drobtin, kot tkanine, dva konjčka in dva punice iz medene potice. Poslednje reči so bile otrokom; ko jih je babica otrokom dajala, govorila jim je: "Še nekaj vam je babica prinesla!" In jemala je z torbe jabolka in piruhe, odvzela mačkama vrečo in plaščeta izpušila iz košaka. To je bila radost, to je bilo skakljanje! Babica je bila najljubša babica!

(Dalje prihodnjič.)

Ali želiš msti pravilno piast in čitat angleško? Haroli si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matice H. N. P. J.

ZDRAVJE IN BOGASTVO

Precej pojasnil se je pričelo žadnje čase o iznajdbah in čudovitih učinkih na človeški sistem po elementu poznanem kot "VITAMINES". Te iznajdbe so vodile do mnogoštevilnih zmesi izdelanih iz kvasa, ki so se preskusile v vseh večjih bolnišnicah s čudovitim uspehom.

Ko so se te preizkušnje vršile in je ljudstvo vživalo koristi zdravilnih kvasovih tablet, je skupina lekarniških kemikov v Chicagu in Indianapolisu prekuševala, še povečati te zdravilne koristi VITAMINES tabletov do prave popolnosti — amatrajoči, da popolnost še ni dosežena. In njih dosega je YEASTOLAX — svetovno

NAJBOLJŠE ZDRAVILNE YEAST TABLETE.

YEASTOLAX je svetovno najboljšo kvasovo zdravilno odvajalno sredstvo. Je najnovejši znanstveni napredek v zdravljenju s kvasom. Ni le bogat s svojimi vitamini, temveč vsebuje precejšnje število visoko cenjene vrednosti za vzdržanje zdravja s tem čistilom — kakovosti, ki jih ne vsebujejo prav nobene druge kvas tablete. Narejene v okuanih tabletah — prijazne za vžiti in zmerne v delovanju. Otroci jih zelo ljubijo in njim veliko pomaga. Ako vi trpite vsled

REVMAZMA, ZAPRTNICE, SLABE PREBAVE, NADUHE, BRONKITE, TUROV.

ali ako so vaši živci na kak način bolni; ako želite imeti izvrstno čisto lepo barvo, tedaj poskusite en zavojček NANEKA SLAV-NEGA ZDRAVILA YEASTOLAX.

Med raznimi drugimi stvarmi vsebuje YEASTOLAX največ in najzanesljivejši VITAMIN, katerega so svetovni izvedenci pripoznali kot absolutno potrebo za telesno življenje. Ljudje po vsem svetu so pronašli veliko pomoč z njegove uporabe in sedaj vživajo veselje in popolno zdravje in žilavost. YEASTOLAX vsebuje tudi lastnosti te, da najmanj ne škriplje in je prijazno odvajalno sredstvo in njega hitro delovanje je jamčeno.

Odvajalne snovi YEASTOLAXU so tako primešane z drugimi važnimi stvarmi za pomoč in vzdrževanje života, in to nareja te tablete veliko bolj priljubne od katerikoli do sedaj poznanih drugih iz kvasa narejenih zmesi.

Z vzdrževanjem vaše življenjske moči z vživanjem YEASTOLAXA, bo vaš sistem upostavljen v obran proti vsem nevarnim bacilom, ki neprestano silijo na zaselo v človeški život; kjer naj bi razjedali vaš sistem in vam uničili življenje. Nikakor ni mogoče to preveč pojasniti, da vsak posameznik je dolžan sam sebi in svoji družini, vzdržati se zdravega čimnaveč je mogoče. Sestav človeka je nekaj čudovit stroj, prilagojen vsakdanji nevarnosti, da oboli. Ampak veld naših modernih metod s prekuhavanjem hrane (z uničenjem za zdravje potrebnih vitaminov) in naše splošne navade uživanja hrane, naš život ne dobi niti polovice te prilike in posledica je, da prihajajoči bacili in njih posledice mnogokrat doba nas, ne za-varovane, ter kaj lahko dosežejo svoj cilj.

NAJBOLJŠI VITAMIN YEAST

V vodi raztopljač Vitamin B, se nahaja v veliki meri v YEASTOLAXU in je sredstvo, ki vsebuje moč za boljšanje živčnih živcev in notranjih kožic, da se lahko obvarujejo pred boleznijo ter popolnoma in izključno je potreben za odvrnitev nevarnih posledic zdrave civilizacije. Izvrstno urejene, za izdelce potrebne snovi, primešane v YEASTOLAX, je torej najizvrstnejša za jačanje života teh vrst. Ako imate slab ali delikaten želodec ali sploh ako je vaš želodec iz reda, YEASTOLAX vam čudovito pomaga, da se osvežite kot nova oseba.

Za hitrejšo upoznavanje YEASTOLAXA v vseh krajih smo se odločili za gotovo dobo dati vsaki osebi, ki nam pošlje \$1.00 za pokritje stroškov za zavoj tega zdravila

POPOLNOMA ZASTONJ 50,000.00 RUBLJEV

Ruski rubel je bil nekdanj vreden 55c, kar znaša gornja vrednost po tedanji ceni -27,500.00.

Shranite ta denar; mnogo posameznikov je napravilo srečo s kupovanjem denarja tujih držav. Splošno se domneva, da \$50,000,000,000 vrednosti radijuma je bilo iznajdenega v Rusiji in časopisje opozarja na velike ameriške projekte za olje in drugo industrijo, ki se namerava uvesti v Rusiji. Chicago Tribune dne 12. sept. opozarja na novi kanal, ki je bil ravno kar odprt za plovbo med Rusijo, Nemčijo, Perzijo in Srednjo Azijo, kar daje nove prilike za dobavo sirovega materiala za rusko-nemško zvezo, posebno olje, magnanese in baker in z odprtjem bogate perzijske in srednje azijske trgovine za Nemčijo in Rusijo. Pomislite, kaj vse to pomenja, skoro gotovo vam ni mogoče prezreti te prilike, dobave rubljev.

POVRNENJE DENARJA JAMČIMO.

Mi želimo vsaki osebi v Ameriki, ki potrebuje zdravila poslati po en zavoj našega YEASTOLAXA. Mi smo se poslužili te vrste oglašanja, da hitreje seznanimo ljudstvo s tem zdravilom. Čudovita tonika in zdravstvene snovi v YEASTOLAXU so vredne mnogokrat to ceno. Vi bodele zelo zadovoljni s tem — mi vam jamčimo.

50,000 rubljev se vam ponudi kot posebna ugodnost. Ti vas ne stanejo niti en cent. Cena zavozu YEASTOLAXA je vseeno \$1.00. Mi vam jamčimo, da bodele še več kot zadovoljni ko bodele imeli zavoj teh zdravje zidajočih tablet.

Izpolnite tu spodnji naročilni kupon in pošljite nam takoj. Priložite \$1.00, za kar bodele sprejeli zavoj YEASTOLAXA in 50,000.00 rubljev brez odloga. Zadovoljstvo jamčimo ali pa vrnemo denar. Zapomnite si, ta ponudba je le začasna, torej v korist vašega zdravja in za bodočnost, storite to še danes.

1,000,000.00 ruskih rubljev ZASTONJ z \$2.00 naročilom YEASTOLAXA, dokler nam rublji ne poidejo. Mi si pridržimo vse pravice, da vam povrnemo denar, ako naša zaloga ruskih rubljev poide predno prejmemo vaše naročilo.

YEASTOLAX COMPANY

1253 So. Michigan Avenue, Dept. M. 442. CHICAGO, ILL. IZPOLNITE TA KUPON

YEASTOLAX COMPANY,

1253 So. Michigan Avenue,
Dept. M. 442, Chicago, Ill.

Prosim, pošljite mi zavoj YEASTOLAX in 50,000.00 ruskih rubljev. Priloženo najdete \$1.00. Vi mi vrnete denar, ako ne bom zadovoljen.

Ime

Naslov

Mesto

Država

Pošljete lahko tudi v poštinih znamkah.